

УЧАСТИК КОНКУРСА
ПРЕЗИДЕНТСКОГО
ФОНДА КУЛЬТУРНЫХ
ИНИЦИАТИВ

АХСЫНЫЙ ЫЙ ОТОНХОТО

Олонхолортон Билии Айыларын ыйыгар
Айыл бухатырын айанын
ойуулааын киирэр.

Дырыбына Дырылыатта айана.

**Кыыс ийэлээх ажатыгар убайын ир суолун
ирдэн бараын туүнан этэр**

Дырыбына Дырылыатта
Саныыр санаата сайгыйда,
Өйдүүр өйө өрүкүйдэ.
Кыыс ийэлээх ажатын диеки
Үс өргөстөөбүнэн
Үөргү-сүөргү көрөн
Убайын ир суолун ирдиир санаатын,
Көмүс күөмэйин көңгөтөн
Ыллызы-туойа турда.

Айбит аар тойон ажаккаам
Иппит күбэй хотун ийэкэм
Бар дьонум барыгыт
Этэр тылым эгэлгэтин
Истэ сэргэбэлээн
Тойон убайын
Туора улус торбottoro
Өлөрөн өнөгөйдөтүлэр бынылаах
Дъэ ол ишин кини
Ир суолун ирдэн
Тон суолун тордоон
Айыы ожото аптын
Туттар сэппин
Тангнар тангаспын
Анаан- минэн
Албаан силээн
Аан дойдууттан
Атааран көрүөххүтүн
Үнэн-сүктэн эрбин!

5. Аан Алакчын

Дырыбына Дырылыатта ыллаан
бүтээтин кэннэ
Аал Кудук мас арыы ньалаҗай
хатырыга,
Аргыый аҗай арыллан,
Хайа ыстанан тэлэлиннэ да,
Хаар манган баттахтаах
Хотун Хаан эмээхсин
Күөгэс гына түстэ.

Сиэгэн кыыл тириитинэн
Дэйбиирдэнэ-дэйбиирдэнэ
Сарданалааынан ыраастык
Сандаарыччы көрдө,
Саймаарыччы сангарда.

Аан Алакчын тойуга

Дъэ-буо
Уруй-Туску!
Күн улууһун қуөрэгэйэ
Этэр кэскиллээх тылым эгэлгэтин
Истэ сэргэбэлээ
Айыы ожото ат көлөбүн
Албаан-силээн атаарар күнүм дъэ буолла
Тувааннаах ат соноҕонун
Туйгуутур быччыннаах
Тохтубат хааннаах
Сындыыс тэнэ сырсылаах
Ону сырлылаан тиййэннин
Тувааннаах иччин мин кэллим диэн
Өрүү көмүс көнтөһүн
Өhүлэ тардаар
Адьарай аймаҕын
Хайылан көрбөт дъаһахтаан
Өлбүккүн, сүппүккүн өрөһүйэн
Киы суеу кэскилин чэчирэтээр!

Бу хангас эмийийбиттэн
Үс төгүл төхтүүрүйэ
Быймахтыы обор эрэ
Буулаҕа бухатыыр буоларгар
Ааспат аһын,
Өhүллүбэт өйүөн
Тубураабат сөлөгөйүн буолуу”-диэтэ
Онуоха кыыс бухатыыр
Сөһүргэстии түһэн хангас эмийийиттэн
Үс төгүл үлүмнүүн төрдүүн
дуксуйан эрдэжинэ
Тохтоо, болҕой, хотуой
Обордоун бајас тоҕо оботтооҕой-
диэн баран
Сиэгэн тириитэ дэйбииринэн
Силэйэ далбаатаата да
Аал Кудук мас бэйтэ бэйэтинэн
буолан хаалла.

6. Кыыс бухатыыр аналлаах ата

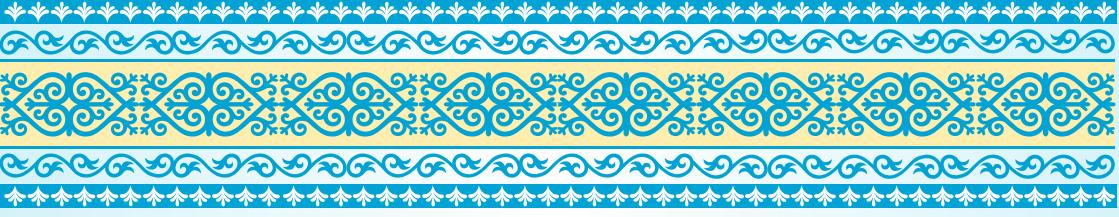
Айыы обжото ат барахсан
Орүү көмүс көнтөһүн
Өхүлэ тардан кэбистэ да,
Үөгүлээбитинэн үрдүк мындаатыгар
Өрө ыстанан таңыста.
Соноңос ат- сылғы
Туора-маары ойуолаан,
Өрө тангнары тэбиэлээн
Холлоңостоох уотунан
Тоңута унуурбахтаан,
Үс түүннээх күн өрүтэ үөмөхтээн
Үнкүрүтүөх быңыынан
Мөхөн урбачыта сырыйтта.
Онуоха кыыс бухатыыр
Сүнүүба да силир гыммата,
Бэргэхтэ да иэбэх гынан көрбөтө.
Соноңос ат барахсан
Ичим кэлбит диэн
Уоба-кылына тахсан,
Омуна-төлөнө мөлтөөн,
Уотгаах тыына уоста хараата.
Тор тэнийнин туттарда,
Тохтоттохxo тохтуур оломоннно,
Салайдахха салаллар быңыытыйда.

Кыыс бухатыыр айана

.....Кылааннаах кыыс ою туйгуна
Дырыбына Дырылыатта обургу
Тохтолтон-үоскутан туроурбата,
Толоjoун тэнийнин
Тус хоту диэки
Тэгэличчи баттаата да,
Кытаанахтык кыңыгыраччы кымнныылаата,
Тэтимнээхтик тибилийэн киксэрдэ.

Онуоха баара дуо, доюoor,
Соноңос ат барахсан
Түөрт байбарын атабын
Баҗаналыы тэбинэн турбут сириттэн

Тоңустуу саһаан кураннаах
Тонг буору
Тоңута тэбйтэлээн,
Аյыстыы саһаан кураннаах
Иэдьэгэй буору Ибили тэбйтэлээн,
Түөрт хаардаах бугул сафа
Түөрэм таас туйаңынан
Түнхерин дьүүлэ биллибэkkэ түстэ,
Ойорун олому биллибэkkэ ойдо.
Орто дойдуну уйуұттан,
Халлааны сатарытан,
Аалсыңа тураг
Аабылаан ойуурун ааһан,
Силбэхэ сытар
Сиибиктэ үрэбинэн тэлэнийэн,
Күнкүнүү тураг
Кураанах курунгунан уйуұттан,
Орто дойдуну унуордаан
Үөhэ көрдөххө — халлаан,
Аллара көрдөххө — халлаан,
Куйаар дойдуну курдаггаата.
Кулгааңын тыаңа
Арылыш күс
Кынатын тыаңын курдук
Куутунаан барда,
Сырайа-хараңа
Сытыны чыпчаххайынан
Быңыта курбуулана истэ.

Күн аайы этиллэр алгыс:

*Абыс айым аргыстас,
Сэттэ иэйэхситим энэрдэс.*

Дом.

